

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΒΡΑΒΕΙΟ
ΕΞΑΙΡΕΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
«ΣΤΕΛΙΟΥ ΠΗΧΩΡΙΔΗ»

2013-2014

Το βραβείο θεσπίστηκε από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Κρήτης το έτος 1999 προς τιμήν του Καθηγητή του Τμήματος Μαθηματικών Στέλιου Πηχωρίδη που χάθηκε πρόωρα και ο οποίος εκπροσώπησε, με υποδειγματικό τρόπο, την έννοια του Πανεπιστημιακού Δασκάλου. Σκοπός του βραβείου είναι να υπογραμμίσει την έμφαση που οφείλει να αποδίδει στην πανεπιστημιακή διδασκαλία κάθε σύγχρονο Πανεπιστήμιο και να επιβραβεύει ταυτόχρονα εκείνα από τα μέλη του που υπηρετούν αυτό το ιδανικό με ξεχωριστή ικανότητα και αφοσίωση.

Β. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΞΑΙΡΕΤΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στις συνθήκες μαζικής ανώτατης εκπαίδευσης που επικρατούν πλέον σε όλο τον κόσμο, το έργο του Πανεπιστημιακού Δασκάλου γίνεται δυσκολότερο παρά ποτέ αλλά και με ευρύτερο κοινωνικό αντίκτυπο. Για τον ίδιο λόγο γίνεται επίσης δυσκολότερο να οριστούν αυστηρά κριτήρια για την αξιολόγηση της διδακτικής ικανότητας των υποψηφίων για βράβευση. Θεωρείται αυτονόητο ότι η αξιολόγηση της διδακτικής ικανότητας θα εξακολουθήσει να βασίζεται κυρίως στη γνώμη των ίδιων των διδασκομένων συνεπικουρούμενη, όπου είναι δυνατόν, από πρόσθετα αντικειμενικά στοιχεία που μπορεί να αναφέρονται στο συγγραφικό ή το ερευνητικό έργο των υποψηφίων. Μια ενδεικτική καταγραφή των βασικών κριτηρίων αξιολόγησης είναι η εξής:

1. *Ευρέως αναγνωρισμένο διδακτικό έργο*, όπως αυτό τεκμηριώνεται -κατά σειρά σπουδαιότητας- από:
 - (α) Την *επίσημη επί σειρά ετών αξιολόγηση* του διδακτικού έργου των διδασκόντων από τους φοιτητές του Τμήματος, όπου αυτή διενεργείται.
 - (β) Τη *γραφτή μαρτυρία αποφοίτων*¹ του τμήματος που έχουν παρακολουθήσει ένα ή περισσότερα μαθήματα² του προτεινόμενου Πανεπιστημιακού Δασκάλου.
 - (γ) Την *τεκμηριωμένη συμβολή* του στην επιτυχή ανάπτυξη καινοτόμων διδακτικών μεθόδων και νέων μαθημάτων του Τμήματος ή διατμηματικών μαθημάτων που προάγουν τις διεπιστημονικές σπουδές και ειδικεύσεις.
 - (δ) Την *πέραν του συνήθους συμμετοχή* του στην επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και διατριβών, σε συνδυασμό με την επιστημονική ή επαγγελματική εξέλιξη των φοιτητών που τις εκπόνησαν.
 - (ε) Την *ενεργό συμμετοχή* του σε διαδικασίες ανοιχτής ή συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, μέσω ομιλιών ή σειρών μαθημάτων, ευρέως αναγνωρισμένης ποιότητας, που απευθύνονται σε μαθητές, φοιτητές, ή επαγγελματίες επιστήμονες (π.χ. γιατροί, εκπαιδευτικοί, κ.λπ.), καθώς και στο ευρύτερο κοινό.Η αξιολόγηση θα πρέπει να δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στη διδασκαλία βασικών προπτυχιακών μαθημάτων -έναντι μαθημάτων επιλογής ή επίβλεψης διπλωματικών εργασιών και διατριβών- ώστε να τονιστεί η έμφαση που οφείλει να δίνει το Πανεπιστήμιο στην εκπαίδευση των πολλών έναντι της ειδικής προσοχής, που επίσης πρέπει να δίνει, στην εκπαίδευση των ολίγων.
2. *Ευρέως αναγνωρισμένο συγγραφικό έργο*. Αν και δεν είναι υποχρεωτική η ύπαρξή του, θα έχει βαρύνουσα σημασία όταν υπάρχει. Ιδίως αν πρόκειται -κατά σειρά σπουδαιότητας- για:
 - (α) Πανεπιστημιακά συγγράμματα με εθνική αναγνώριση στον τομέα τους. Να χρησιμοποιούνται δηλαδή και από άλλα πανεπιστημιακά Τμήματα πέραν εκείνου στο οποίο διδάσκει ο συγγραφέας τους.
 - (β) Βιβλία εκλαϊκευμένης επιστήμης που απευθύνονται στο ευρύ μορφωμένο κοινό και το καθιστούν κοινωνό των επιστημονικών εξελίξεων στο πεδίο ειδίκευσης του συγγραφέα τους.
 - (γ) Ερευνητικές μονογραφίες που απευθύνονται στους μελετητές του αντικείμενου, συμπεριλαμβανομένων των μεταπτυχιακών και των προχωρημένων προπτυχιακών φοιτητών με σχετικά ερευνητικά ενδιαφέροντα.
3. *Ερευνητικό έργο*. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν ως σοβαρό επιπλέον στοιχείο, μόνο όμως εάν ο υποψήφιος κρίνεται κατάλληλος για το βραβείο κυρίως επί τη βάσει του διδακτικού του έργου. Το βραβείο θα πρέπει να αναγνωρίζει τη διδασκαλία ως *αυτόνομη αξία και ικανότητα* και όχι ως παρεμπόμπουσα συνέπεια της ερευνητικής αριστείας του προτεινόμενου.
Κατ' εξαίρεση, το βραβείο μπορεί να απονεμηθεί σε ταλαντούχους Πανεπιστημιακούς ερευνητές χωρίς αξιοσημείωτο διδακτικό έργο στο προπτυχιακό επίπεδο, οι οποίοι όμως έχουν εποπτεύσει πολλές διδακτορικές διατριβές και έχουν δημιουργήσει -μέσω των μαθητών τους- μια οιονεί «σχολή» στο ερευνητικό τους πεδίο.
4. *Ακαδημαϊκό ήθος*. Ως αυτονόητη προϋπόθεση της έννοιας του Πανεπιστημιακού Δασκάλου, δεν θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψιν -και ούτε καν να συζητείται- παρά μόνο στις σπάνιες εκείνες περιπτώσεις που μπορεί εύκολα να τεκμηριωθεί μια *εξέχουσα ηθική συμπεριφορά* άξια να προβληθεί ως *πρότυπο*.

1 Όχι εν ενεργεία φοιτητών, διότι αυτό ενδέχεται να θέτει σοβαρά ζητήματα σύγκρουσης ρόλων, μια και η μαρτυρία πρέπει να είναι επώνυμη.

2 Στην έννοια του «μαθήματος» περιλαμβάνονται, όχι μόνο τα «από έδρας» μαθήματα αλλά και πάσης φύσεως εργαστηριακά & κλινικά μαθήματα ή Σεμινάρια

Γ. ΠΟΙΟΙ ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΝ ΠΡΟΤΑΣΗ

1. Απόφοιτοί του Τμήματος (ή των Τμημάτων) που έχουν παρακολουθήσει μαθήματα του προτεινόμενου και είναι σε θέση να γνωρίζουν «από πρώτο χέρι» την ποιότητα της διδασκαλίας του. Θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα αν οι προτείνοντες είχαν οι ίδιοι μια αξιοσημείωτη επαγγελματική εξέλιξη που ενδεχομένως επηρεάστηκε από τη διδασκαλία του προτεινόμενου.
2. Η επιτροπή σπουδών ή άλλο όργανο του Τμήματος, επικαλούμενο επίσημες αξιολογήσεις του διδακτικού έργου των διδασκόντων που διενεργεί το τμήμα ή άλλα αντικειμενικά στοιχεία.
3. Συνάδελφοι του προτεινόμενου που είναι σε θέση να επικαλεστούν προσωπική γνώμη ή αντικειμενικά στοιχεία για το διδακτικό ή συγγραφικό του έργο.
4. Αν υπάρχει μία τουλάχιστον από τις παραπάνω προτάσεις, τότε θα συνεκτιμηθεί και κάθε επιπλέον στοιχείο που τίθεται στη διάθεση της επιτροπής από οποιονδήποτε είναι σε θέση να το τεκμηριώσει αξιόπιστα.

Η επιτροπή του βραβείου έχει πάντα τη δυνατότητα να ζητήσει τη γνώμη πανεπιστημιακών δασκάλων που είναι σε θέση να γνωρίζουν το έργο των υποψηφίων ή να ζητήσει επίσης κάθε άλλο στοιχείο που θα τη βοηθήσει να τεκμηριώσει την κρίση της.

Δ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η επιτροπή του βραβείου είναι το πολύ εννεαμελής και αποτελείται από:

- (α) τον εκάστοτε Αντιπρύτανη/Αναπληρωτή Πρύτανη Ακαδημαϊκών υποθέσεων του ιδρύματος,
- (β) ένα μέλος της επιτροπής ερευνών που ορίζεται από αυτήν ως χορηγούσα αρχή,
- (γ) τον Στέφανο Τραχανά σε αναγνώριση της συμβολής του στη θέσπιση του βραβείου,
- (δ) τους νεότερους από τους ήδη βραβευθέντες, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού εννέα.

Ε. ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Σύμφωνα με την απόφαση της 312ης/21-03-2013 Τακτικής Συνεδρίασης της Συγκλήτου το βραβείο “Στέλιος Πηχωρίδης” θα απονέμεται ετησίως και εναλλάξ για τα Ακαδημαϊκά Τμήματα του Ιδρύματος στο Ηράκλειο και στο Ρέθυμνο. Για το ακαδημαϊκό έτος 2013-14 το βραβείο θα προκηρυχτεί για τα Τμήματα στο Ρέθυμνο.

Εκλόγιοι για το βραβείο είναι οι εν ενεργεία Διδάσκοντες του Ιδρύματος, όμως το βραβείο θα μπορεί να απονέμεται κατ’ εξαίρεση και σε συνταξιοδοτηθέντες Καθηγητές του. Το βραβείο θα μπορεί να απονέμεται επίσης σε ερευνητές, μέλη ερευνητικών ιδρυμάτων, που διδάσκουν παράλληλα και στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Πέρα από τα ουσιαστικά προσόντα (που αφορούν στην ποιότητα του διδακτικού έργου) οι υποψήφιοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον πενταετή υπηρεσία στο Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Οι τιμηθέντες δεν μπορεί να προέρχονται από το ίδιο τμήμα επί δύο συνεχόμενες βραβεύσεις.

Το βραβείο συνοδεύεται από χρηματικό ποσόν 1.000 €

Η τελετή απονομής γίνεται εναλλάξ στο Ηράκλειο και το Ρέθυμνο.

Το βραβείο προκηρύσσεται από την επιτροπή αξιολόγησης το αργότερο μέχρι τις 30/9 του ακαδημαϊκού έτους απονομής, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής προτάσεων στις 30/11 του ίδιου έτους. Οι αποφάσεις της επιτροπής αξιολόγησης ανακοινώνονται την 28/2 του ίδιου ακαδημαϊκού έτους, ενώ η τελετή απονομής ορίζεται σε έναν εύλογο χρόνο από έναν έως τρεις μήνες μετά.

Την ευθύνη για την οργάνωση της τελετής απονομής των βραβείων την έχει η επιτροπή ερευνών του ιδρύματος.

Το βραβείο απονέμει ο εκάστοτε πρύτανης του Πανεπιστημίου Κρήτης ή μια σημαντική προσωπικότητα από τον πνευματικό και επιστημονικό κόσμο της χώρας, την οποία ο ίδιος επιλέγει.

ΣΤ. ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Λόγω των προβλημάτων της διαθεσιμότητας του προσωπικού, οι προτάσεις για το φετινό βραβείο θα υποβάλλονται μέχρι τις 21 Μαρτίου 2014, ταχυδρομικά ή αυτοπροσώπως, στη διεύθυνση:

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ειδικός Λογαριασμός, Κτήριο Διοίκησης (γραφείο 12),

Πανεπιστημιούπολη Βουτών, Ηράκλειο Κρήτης, 700 13 Υπ’ όψιν κας Μαρίας Καραβασίλη.

Στον φάκελο θα πρέπει να αναγράφεται ευκρινώς η ένδειξη: «Πρόταση για το Βραβείο Στέλιου Πηχωρίδη», καθώς και τα στοιχεία του αποστολέα (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, τηλέφωνο επικοινωνίας).

Πληροφορίες: Μ. Καραβασίλη, τηλ. 2810-393190, karavasili@elke.uoc.gr

Στυλιανός Πηχωρίδης (1940-1992)

Ο Στυλιανός Κ. Πηχωρίδης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1940. Το 1963 πήρε το δίπλωμα του Μηχανολόγου- Ηλεκτρολόγου Μηχανικού από το Ε.Μ.Π. Μετά τη στρατιωτική του θητεία (1963-1965) ασχολήθηκε κυρίως με τα μαθηματικά. Ως υπότροφος του Ι.Κ.Υ. άρχισε το 1968 τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Μαθηματικό Τμήμα του Πανεπιστημίου του Σικάγου. Το 1969 πήρε το Masters of Science και εν συνεχεία εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή υπό την επίβλεψη του Α. Zygmund. Πήρε το διδακτορικό του δίπλωμα (Ph.D.) το 1971. Από το 1972 έως το 1983 εργάσθηκε ως ερευνητής στο Κέντρο Πυρηνικών Ερευνών «Δημόκριτος». Παράλληλα, από το 1974 έως το 1976 εργάσθηκε ως ερευνητής του CNRS στο Παρίσι, ενώ κατά την περίοδο 1979-81 υπήρξε επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια PARISSUD (ORSAY) και UCLA (University of California, Los Angeles). Εν τω μεταξύ είχε ήδη γίνει παγκοσμίως γνωστό το ερευνητικό του έργο, για το οποίο και τιμήθηκε, το 1980, με το διεθνές βραβείο «PRIX SALEM». Το έργο αυτό αναφέρεται σε θέματα Κλασικής Αρμονικής Αναλύσεως.

Το έτος 1983 εξελέγη καθηγητής του Μαθηματικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης. Υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη του, με ενεργό συμμετοχή στην οργάνωσή του και έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας του κατά τα κρίσιμα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του. Ιδιαίτερα καθοριστική ήταν η συμβολή του στην οργάνωση του πρωτοποριακού, για τα ελληνικά δεδομένα των ετών εκείνων, προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών του Τμήματος. Το 1991 εξελέγη καθηγητής του τότε νεοσύστατου Πανεπιστημίου Κύπρου, στο οποίο όμως παρέμεινε για διάστημα μικρότερο του ενός έτους. Ωστόσο, η συμβολή του και στην οργάνωση του Τμήματος Μαθηματικών και Στατιστικής του Πανεπιστημίου Κύπρου υπήρξε ουσιαστική. Κατόπιν επέστρεψε και πάλι στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι κατά τη χρονική περίοδο 1983-1992 διετέλεσε επισκέπτης-καθηγητής αξιόλογων Πανεπιστημίων της αλλοδαπής, όπως αυτών του Σικάγου, CALTECH, CAMBRIDGE, BROWN, καθώς και των ερευνητικών ινστιτούτων MITTAG-LEFFLER και COURANT.

Απεβίωσε την 18η Ιουνίου του έτους 1992 στη Μαδρίτη, κατά τη διάρκεια διεθνούς συνεδρίου, στο οποίο συμμετείχε. Η αιτία του θανάτου του ήταν «προσβολή στον χώρο του πέμπτου οσφυϊκού σπονδύλου», την οποία υπέστη κατά τη διάρκεια εκδρομής των συνέδρων σε βουνό στα περίχωρα της Μαδρίτης. Προς τιμήν του το Ι.Τ.Ε. (Ιδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας) του Ηρακλείου Κρήτης διαθέτει κάθε χρόνο το απαραίτητο χρηματικό ποσό για τη θέση «Σ. Πηχωρίδη», η οποία προσφέρεται από το Τμήμα Μαθηματικών σε διεθνώς διακεκριμένους επιστήμονες, προκειμένου να δώσουν σειρά διαλέξεων ως επισκέπτες καθηγητές. Επίσης, το Ινστιτούτο Υπολογιστικών Μαθηματικών του Ι.Τ.Ε. διαθέτει κάθε χρόνο, εις μνήμην του, την «Υποτροφία Πηχωρίδη» σε έναν μεταπτυχιακό φοιτητή ή φοιτήτρια, και το Τμήμα Μαθηματικών απονέμει το «Βραβείο Πηχωρίδη», προερχόμενο από διάφορες δωρεές φίλων και συναδέλφων, σε έναν προπτυχιακό φοιτητή ή μία προπτυχιακή φοιτήτρια. Τέλος, το Τμήμα Μαθηματικών και Στατιστικής του Πανεπιστημίου Κύπρου απονέμει κάθε χρόνο το «Βραβείο Στυλιανού Πηχωρίδη» στον φοιτητή ή στη φοιτήτρια με τον μέγιστο σταθμικό μέσον όρο (Σ.Μ.Ο.) στο πτυχίο Μαθηματικών.

Στέλιος Πηχωρίδης: Ένας ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ³

Ήμουν στο σπίτι μου διαβάζοντας μια βιογραφία του Αρχιμήδη· του μεγαλύτερου Μαθηματικού όλων των εποχών. Είχα απορροφηθεί στη φράση -ύμνο στον Ελληνικό Πολιτισμό- με την οποία ένας άλλος μεγάλος σχολίαζε το θάνατό του από το ξίφος του άξεστου στρατιώτη της Ρώμης: «Κανένας Ρωμαίος δεν έχασε ποτέ τη ζωή του επειδή απορροφήθηκε στη λύση ενός μαθηματικού προβλήματος».

Και τότε χτύπησε το τηλέφωνο: Ο Στέλιος -ο Στέλιος Πηχωρίδης- είναι νεκρός. Μένω άφωνος. Οι εικόνες μπερδεύονται. Ρωμαίος στρατιώτης - θάνατος. Αρχιμήδης - Στέλιος Πηχωρίδης. Όχι, δεν «κατασκευάζω» το περιστατικό. Παρακαλώ πιστέψτε με. Έτσι ακριβώς έγινε.

Αλλά κι αν ακόμα το «κατασκευάζα» δεν θα το έκανα -δεν θα είχα διανοηθεί καν την ύβρι ενός τέτοιου παραλληλισμού- για κανέναν άλλο εκτός από τον Στέλιο Πηχωρίδη. Γιατί αυτός ήταν ο πιο γνήσιος, ο πιο αυθεντικός Μαθηματικός που γνώρισα στη ζωή μου. Ο μόνος που θα μπορούσε να τον βρει ο θάνατος απορροφημένο στη λύση ενός μαθηματικού προβλήματος. Γιατί αυτό ακριβώς ήταν ο Στέλιος. Ένας ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ. Και μια μοναδική ανθρώπινη προσωπικότητα. Το γραφείο του στο Πανεπιστήμιο ήταν το μαθηματικό μας «καφενείο». Εκεί καταφεύγαμε όλοι - μαθηματικοί και μη- για τις απορίες μας. Και ο Στέλιος ήταν πάντα εκεί. Με καφέ, τσιγάρο και κρητικό παξιμάδι. Τα αναγκαία. Και ο μαυροπίνακας του ποτέ ο ίδιος. Πάντα κάτι διαφορετικό να είναι γραμμένο εκεί. Το πρόβλημα του προηγούμενου επισκέπτη του. Πόσες φορές άραγε να σβήστηκε και να ξαναγράφηκε αυτός ο πίνακας στα οκτώ χρόνια που πέρασε ο Στέλιος από το Πανεπιστήμιο; Κάνω έναν πρόχειρο υπολογισμό. Ίσως και πενήντα χιλιάδες φορές! Αλήθεια, ποιος θα μπορέσει να ξαναμπεί σ' αυτό το γραφείο; Να ξαναγράψει σ' εκείνον τον πίνακα; Και να μην αισθάνεται πάνω του εκείνο το βαθύ σπινθηροβόλο βλέμμα του Στέλιου; Του Στέλιου μας; Γιατί ο Στέλιος μάς ανήκε. Ήταν ο γενικός δάσκαλος. Ο «γέροντάς» μας. Κι ας ήμασταν περίπου συνομήλικοι ή μεγαλύτεροί του. Γιατί ο Στέλιος είχε εκείνο το σπάνιο χάρισμα του μεγάλου δασκάλου. Να δίνεται. Αρκεί να έβλεπε κάποια λάμψη στα μάτια. Ένα γνήσιο ενδιαφέρον. Και τότε ήταν δικός σου. Χωρίς προσποίηση. Χωρίς περισπούδαστο ύφος. Ευάλωτος. Δεν είχε έτοιμες απαντήσεις. Σκεφτόταν «επί τόπου». Χαιρόταν να του θέτεις άγνωστα προβλήματα. Μακριά από τα ασφαλή σύνορα της ειδικότητάς του. Και πάνω απ' όλα απεχθανόταν την «ξύλινη γλώσσα». Την ξύλινη μαθηματική γλώσσα. Το καταφύγιο των αδυνάτων. Ήταν ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ. Και δεν χρειαζόταν να είσαι ειδικός για να το καταλάβεις. Το έβλεπες. Από τη φλόγα στα μάτια. Ή όταν κοντοστεκόταν μπροστά στον πίνακα για να σου πει σιωπηλά: Άνοιξε τα μάτια σου φίλε. Άνοιξε το μυαλό σου. Έχεις μπροστά σου μια όμορφη μαθηματική ιδέα. Μια «όμορφη πράσινη πέτρα». Απόλαυσέ την. Δεν θα 'χεις πολλές φορές στη ζωή σου την ευκαιρία να δεις μια τέτοια καθαρή ομορφιά. Κι ούτε θα 'χεις -προσθέτω τώρα εγώ- πολλές φορές την ευκαιρία να δεις έναν πραγματικό Μαθηματικό. Σ' ευχαριστώ Στέλιο που μου έδωσες αυτή την ευκαιρία. Δεν θα σε ξεχάσω ποτέ.

Ηράκλειο 18.6.1992